

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ Informacje ogólne

Nazwa ZAJĘĆ: Opieka farmaceutyczna	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Farmacji, Biotechnologii Medycznej i Medycyny Laboratoryjnej
Kierunek studiów	Farmacja
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie, pierwszego stopnia, drugiego stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	V
Liczba przypisanych punktów ECTS	5
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Wykład 10 godzin Seminaria 35 godzin Ćwiczenia 20 godzin
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☐ zaliczenie na ocenę: ☐ opisowe ☒ testowe ☐ praktyczne ☐ ustne ☐ zaliczenie bez oceny ☐ egzamin końcowy: ☐ opisowy ☐ testowy ☐ praktyczny ☐ ustny
Kierownik jednostki	Dr n. farm. Anna Żuk
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	Dr n. farm. Anna Żuk anna.zuk@pum.edu.pl tel. 91 81 510 18
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Samodzielna Pracownia Farmacji Społecznej MCD3 Plac Polskiego Czerwonego Krzyża 1 71-251 Szczecin
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wfbmiml/samodzielna_pracownia_farmacji_spolecznej/

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając ☐ na ☒

Język prowadzenia zajęć	polski/angielski

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		Zapoznanie studentów z ideą opieki farmaceutycznej, procesami mającymi wpływ na bezpieczeństwo i skuteczność farmakoterapii. Umiejętność prowadzenia opieki farmaceutycznej poprzez indywidualizację opieki nad pacjentem. Umiejętność współpracy z przedstawicielami innych zawodów medycznych.
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Wiadomości z dziedziny fizjologii, patofizjologii, biochemii, farmakologii z farmakodynamiką, farmakoterapii i informacji o lekach, toksykologii, bromatologii, farmakognozji, leków pochodzenia naturalnego, psychologii z socjologią, higieny i epidemiologii oraz etyki zawodowej
	Umiejętności	Umiejętność wykorzystania nabytej wiedzy do poradnictwa w zakresie prawidłowej farmakoterapii, bezpiecznego samoleczenia oraz działań niepożądanych leków i interakcji lekowych.
	Kompetencji społecznych	Umiejętność pracy w zespole, świadomość społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby, propagowanie zachowań prozdrowotnych oraz prawidłowe postawy etyczno-moralne w sytuacjach pojawiających się w kontaktach z pacjentem i personelem medycznym. Nawyk samokształcenia i chęć pogłębiania wiedzy

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
lp. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrąfi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zna i rozumie ideę opieki farmaceutycznej oraz pojęcia związane z opieką farmaceutyczną, w szczególności odnoszące się do problemów i potrzeb związanych ze stosowaniem leków	E.W8	K
W02	zna i rozumie zasady monitorowania skuteczności i bezpieczeństwa farmakoterapii pacjenta w procesie opieki farmaceutycznej	E.W9	K
W03	zna i rozumie standardy terapeutyczne oraz wytyczne postępowania terapeutycznego	E.W13	K
W04	zna i rozumie zagrożenia związane z samodzielnym stosowaniem leków przez pacjentów	E.W15	K
W05	zna i rozumie problematykę uzależnienia od leków i innych	E.W16	K

	substancji oraz rolę farmaceuty w zwalczaniu uzależnień		
W06	zna i rozumie zasady użycia leku w zależności od postaci leku, a także rodzaju opakowania i systemu dozującego	E.W17	K
W07	zna i rozumie zasady promocji zdrowia, jej zadania oraz rolę farmaceuty w propagowaniu zdrowego stylu życia	E.W30	K
U01	potrafi planować, organizować i prowadzić opiekę farmaceutyczną	E.U5	K
U02	potrafi przeprowadzać konsultacje farmaceutyczne w procesie opieki farmaceutycznej i doradztwa farmaceutycznego	E.U6	K
U03	potrafi współpracować z lekarzem w zakresie optymalizacji i racjonalizacji terapii w lecznictwie zamkniętym i otwartym	E.U7	K
U04	potrafi przygotowywać plan monitorowania farmakoterapii, określając metody i zasady oceny skuteczności i bezpieczeństwa terapii	E.U9	K
U05	potrafi wykonywać i objaśniać indywidualizację dawkowania leku u pacjenta w warunkach klinicznych	E.U10	K
U06	potrafi dobierać postać leku dla pacjenta, uwzględniając zalecenia kliniczne, potrzeby pacjenta i dostępność produktów	E.U11	K
U07	potrafi wskazywać właściwy sposób postępowania z lekiem w czasie jego stosowania przez pacjenta i udzielać informacji o leku	E.U12	K
U08	potrafi wskazywać właściwy sposób postępowania z lekiem przez pracowników systemu ochrony zdrowia	E.U13	K
U09	potrafi przeprowadzać edukację pacjenta związaną ze stosowanymi przez niego lekami oraz innymi problemami dotyczącymi jego zdrowia i choroby oraz przygotowywać dla pacjenta zindywidualizowane materiały edukacyjne		K
		E.U14	K
			K
U10	potrafi wykorzystywać narzędzia informatyczne w pracy zawodowej	E.U15	K
U11	potrafi przewidywać wpływ różnych czynników na właściwości farmakokinetyczne i farmakodynamiczne leków oraz	E.U16	K

	rozwiązywać problemy dotyczące indywidualizacji i optymalizacji farmakoterapii		
U12	potrafi monitorować i raportować niepożądane działania leków, wdrażać działania prewencyjne, udzielać informacji związanych z powikłaniami farmakoterapii pracownikom systemu ochrony zdrowia, pacjentom lub ich rodzinom	E.U17	K
U13	potrafi określać zagrożenia związane ze stosowaną farmakoterapią w różnych grupach pacjentów oraz planować działania prewencyjne	E.U18	K
U14	potrafi brać udział w działaniach na rzecz promocji zdrowia i profilaktyk	E.U26	K

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć

lp. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć						
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy
W01	E.W8	X						
W02	E.W9	X						
W03	E.W13	X						
W04	E.W15	X						
W05	E.W16	X						
W06	E.W17		X					
W07	E.W30		X					
U01	E.U5					X		
U02	E.U6		X					
U03	E.U7		X					
U04	E.U9		X					
U05	E.U10					X		
U06	E.U11			X				
U07	E.U12		X					
U08	E.U13		X					
U09	E.U14					X		
U10	E.U15		X					
U11	E.U16		X					
U12	E.U17		X					
U13	E.U18	X						
U14	E.U26		X					

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH

lp. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ

Semestr zimowy			
Wykłady			
TK01	idea opieki farmaceutycznej oraz pojęcia związane z opieką farmaceutyczną, w szczególności odnoszące się do problemów i potrzeb związanych ze stosowaniem leków	2	W01
TK02	zasady monitorowania skuteczności i bezpieczeństwa farmakoterapii pacjenta w procesie opieki farmaceutycznej	2	W02
TK03	standardy terapeutyczne oraz wytyczne postępowania terapeutycznego	2	W03
TK04	zagrożenia związane z samodzielnym stosowaniem leków przez pacjentów	2	W04
TK05	problematyka uzależnienia od leków i innych substancji oraz rolę farmaceuty w zwalczaniu uzależnień; zagrożenia związane ze stosowaną farmakoterapią w różnych grupach pacjentów oraz planować działania prewencyjne	2	W05, U13
Seminaria			
TK01	zasady użycia leku w zależności od postaci leku, a także rodzaju opakowania i systemu dozującego	4	W06
TK02	zasady promocji zdrowia, jej zadania oraz rolę farmaceuty w propagowaniu zdrowego stylu życia; działaniach na rzecz promocji zdrowia i profilaktyk	4	W07, U14
TK03	przeprowadzanie konsultacji farmaceutycznych w procesie opieki farmaceutycznej i doradztwa farmaceutycznego; potrafi wykorzystywać narzędzia informatyczne w pracy zawodowej	4	U02, U10
TK04	współpraca z lekarzem w zakresie optymalizacji i racjonalizacji terapii w lecznictwie zamkniętym i otwartym	4	U03
TK05	przygotowanie planu monitorowania farmakoterapii, określanie metody i zasady oceny skuteczności i bezpieczeństwa terapii; potrafi wykorzystywać narzędzia informatyczne w pracy zawodowej	4	U04, U10
TK06	wskazywanie właściwego sposobu postępowania z lekiem w czasie jego stosowania przez pacjenta i udzielać informacji o leku	4	U07
TK07	wskazywanie właściwego sposobu postępowania z lekiem przez pracowników systemu ochrony zdrowia	4	U08
TK08	wpływ różnych czynników na właściwości farmakokinetyczne i farmakodynamiczne leków oraz rozwiązywać problemy dotyczące indywidualizacji i optymalizacji farmakoterapii	4	U11
TK09	monitorowanie i raportowanie niepożądanych działania leków, wdrażanie działania prewencyjne, udzielanie informacji związanych z powikłaniami farmakoterapii pracownikom systemu ochrony zdrowia, pacjentom lub ich rodzinom	3	U12
Ćwiczenia			

TK01	planowanie, organizowanie i prowadzenie opieki farmaceutycznej	5	U01
TK02	wykonywanie i objaśnianie indywidualizacji dawkowania leku u pacjenta w warunkach klinicznych	5	U05
TK03	dobieranie postaci leku dla pacjenta, uwzględniając zalecenia kliniczne, potrzeby pacjenta i dostępność produktów	5	U06
TK04	edukacja pacjenta związaną ze stosowanymi przez niego lekami oraz innymi problemami dotyczącymi jego zdrowia i choroby oraz przygotowywanie dla pacjenta zindywidualizowane materiały edukacyjne	5	U09
Symulacja			
E-learning			
Semestr letni			
Wykłady			
Seminaria			
Ćwiczenia:			
Symulacja			
E-learning			

Zalecana literatura:	
Literatura podstawowa	
1.	Skowron A, Bułaś L, Karolewicz B, et al. Opieka farmaceutyczna w polskim systemie ochrony zdrowia. Leksykon podstawowych pojęć. Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne; 2022.
2.	Drozd M, Skowron A, Karolewicz B, et al. Wytyczne Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego dotyczące prowadzenia świadczenia zdrowotnego - Przegląd Lekowy. Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne; 2023.
3.	Waszyk-Nowak M, Jasińska-Stroschein M, Drozd M, et al. Wytyczne dla farmaceutów dotyczące postępowania podczas wykonywania pomiaru ciśnienia tętniczego. Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne; 2023.
4.	Waszyk-Nowaczyk M, Jasińska-Stroschein M, Drozd M, et al. Wytyczne udzielania świadczenia zdrowotnego – konsultacji farmaceutycznej Nowy Lek. Naczelna Izba Aptekarska; 2024.
5.	Waszyk-Nowaczyk M, Jasińska-Stroschein M, Drozd M, et al. Zalecenia dotyczące postępowania u chorych objętych świadczeniem w ramach usługi farmaceutycznej Nowy Lek. Naczelna Izba Aptekarska; 2023.

6. Skowron A, Drozd M, Brukiewicz P, et al. Zalecenia dotyczące postępowania u osób objętych świadczeniem konsultacja w przypadku drobnej dolegliwości. Naczelna Izba Aptekarska; 2024.
Literatura uzupełniająca
1. Opieka farmaceutyczna w samoleczeniu wybranych chorób. Lennecke K., Hagel K., Przondziona K. Medpharm Polska Wrocław 2012
2. Opieka farmaceutyczna: objawy, rozpoznawanie i leczenie. P. Rutter. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2018;
3. Leki i pożywienie – interakcje. Zachwieja Z. Medpharm Wrocław 2008
4. Farmacja Kliniczna. Jaede U., Radziwill R., Kloft Ch, red. wydania polskiego Wiela-Hojeńska A., Grześkowiak E., Jaźwińska- Tarnawska E., Łapiński Ł., Skowron A. Podręcznik akademicki dotowany przez MNiSW, MedPharm, Wrocław 2014
5. Opieka farmaceutyczna w polskim systemie ochrony zdrowia. Leksykon podstawowych pojęć. Praca zbiorowa. Wyd. Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego. Warszawa 2022.
6. Model opieki farmaceutycznej dla polskiego systemu zdrowotnego, A. Skowron; FALL 2011
7. Optymalizacja farmakoterapii. Kompendium dla farmaceuty. P. Merks. AsteriaMed Gdańsk 2019
8. Prowadzenie opieki farmaceutycznej i rozwiązywanie problemów lekowych na wybranych przykładach. Polak S., Skowron A., Turska W., Wiśniowska B. Biblioteka Naukowa Czasopisma Aptekarskiego. Farmapress, Warszawa 2010

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h] W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	65
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	20
Czytanie wskazanej literatury	20
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	
Przygotowanie do egzaminu	
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	105
Punkty ECTS	5
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZC – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne
SP – studium przypadku
PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej
W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć
PM – prezentacja multimedialna
i inne